

Projectplan Waterwet

Aansluiten Oude Geulmeander Gulpen

Vastgesteld door het Dagelijks bestuur
van Waterschap Limburg d.d. 21 januari 2020

Inhoud

Hoofdstuk 1	Projectbeschrijving	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	3
1.3	Beschrijving van de waterstaatswerken (gewenste situatie)	4
1.3.1	Voorgenomen wijziging	4
1.3.2	Wijze van uitvoering	6
1.3.3	Te treffen voorzieningen	7
1.3.4	Financieel nadeel	7
1.4	Beschikbaarheid gronden	7
1.5	Effecten van het plan	8
1.6	Legger	9
1.7	Beheer en Onderhoud	9
1.8	Samenwerking	10
Hoofdstuk 2	Verantwoording	11
2.1	Verantwoording op basis van wet- en regelgeving	11
2.1.1	Waterwet	11
2.2	Verantwoording op basis van beleid	11
2.3	Verantwoording van de keuzen in het project	11
2.3.1	Planologische inpassing	12
2.3.2	Bodem	12
2.3.3	Archeologie	12
2.3.4	Kabels en Leidingen	12
2.3.5	Explosieven	13
2.3.6	Milieu Effect Rapportage	13
2.3.7	Quickscan flora en fauna	13
2.4	Benodigde vergunningen en meldingen	14
2.4.1	Omgevingsvergunning	14
2.4.2	Wet Natuurbescherming	15
2.4.2.1	Programma Aanpak Stikstof	15
2.4.3	Provincie Limburg	16
2.4.4	Besluit bodemkwaliteit	16
2.4.5	Besluit lozen buiten inrichtingen	16
2.5	Communicatie	16
Hoofdstuk 3	Rechtsbescherming	17
Hoofdstuk 4	Bijlagen	19

Hoofdstuk 1 Projectbeschrijving

1.1 Aanleiding en doel

In de gemeente Gulpen-Wittem ligt in het Geuldal tussen de kernen Gulpen en Wittem een oude Geulmeander die volledig is afgesloten van de Geul. De oorspronkelijke loop van de Geul, de "Oude Geul", is nog steeds als een relict in het landschap aanwezig. Waterschap Limburg is voornemens om deze Oude Geulmeander bij Gulpen te herstellen als volwaardig onderdeel van het watersysteem van de Geul. Op grond van artikel 5.4. van de Waterwet dient het waterschap daarom een projectplan op te stellen.

De geplande werkzaamheden hebben tot doel om een bijdrage te leveren aan het creëren van een duurzaam en klimaatbestendig regionaal watersysteem en zullen worden uitgevoerd in overeenstemming met het bepaalde in dit projectplan. Op dit moment voldoet de Oude Geul niet aan de randvoorwaarden voor een duurzaam en klimaatbestendig regionaal watersysteem, omdat:

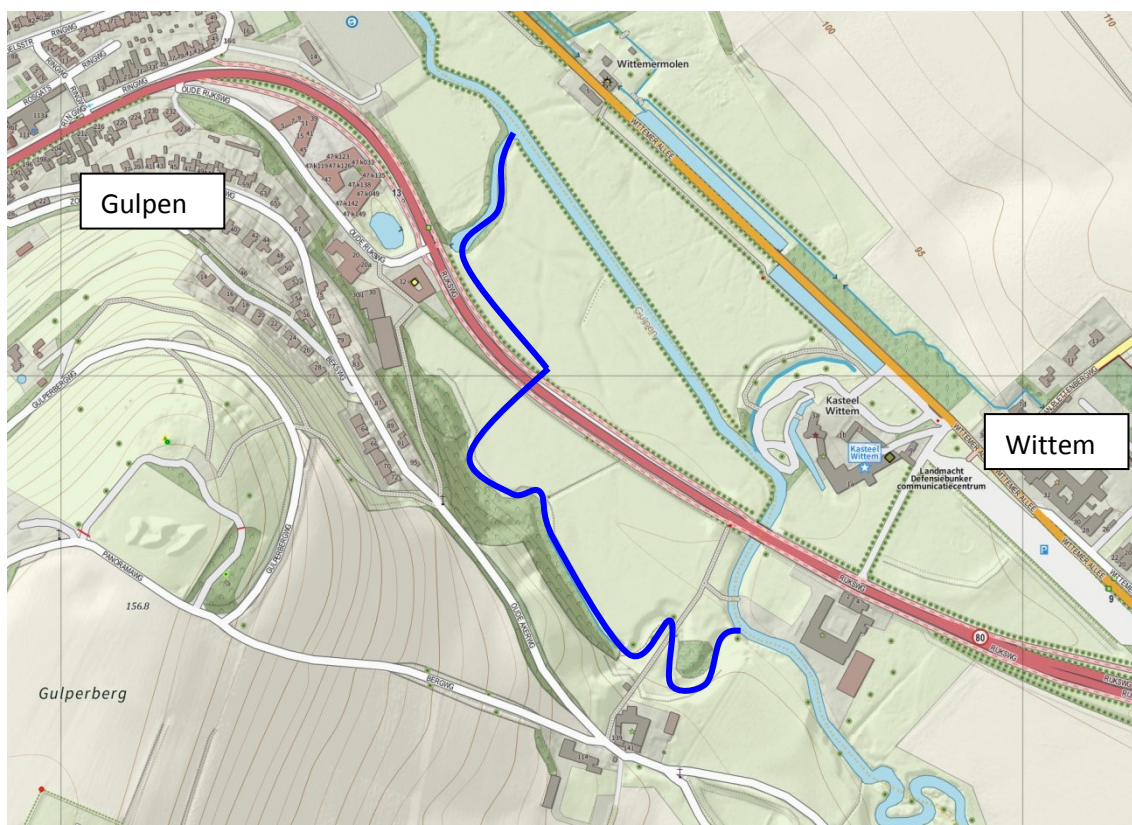
- Het inundatiegebied aan de voet van de Gulperberg pas bij een T=100 meedoet in het watersysteem, waardoor afvoerpieken met een hogere frequentie ter hoogte van Gulpen niet op effectieve wijze worden afgevlakt.
- Een leegloop in het inundatiegebied ontbreekt, zodat het water na inundatie slechts weg kan stromen via de hoog gelegen dassentunnel onder de N278 en het weiland daardoor lange tijd onbruikbaar is voor begrazing.
- De potenties van de voormalige Geulloop als ecologisch en morfologisch waardevol object onvoldoende zijn erkend in het verleden, waardoor de bedding compleet verland is. Ook is de verbinding tussen de boven- en benedenstroomse aansluiting op de Geul door ingrepen in de infrastructuur in het verleden verbroken.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

De locatie voor het herstel van de Oude Geulmeander bevindt zich in het Geuldal tussen de kernen Gulpen en Wittem in de gemeente Gulpen-Wittem. De hier aanwezige rivier de Geul heeft een gegraven karakter, dat gerealiseerd is bij aanleg van de Rijksweg (N278) in de eerste helft van de 19de eeuw. De oorspronkelijke loop van de Geul, de Oude Geul, is nog grotendeels als een relict in het landschap aanwezig, maar is niet meer aangesloten op het watersysteem van de Geul en voert evenmin stromend water. De beekbedding van de Oude Geul wordt deels begraasd met rundvee, is deels begroeid met struweel en maakt deels deel uit van het hellingbos aan de voet van de Gulperberg. Een klein deel van de Oude Geul is opgenomen in de bebouwde kom van Gulpen en is niet meer beschikbaar voor herstel van de rivierbedding. Een verbinding tussen beide zijden van de N278 is in de huidige situatie in de Oude Geul niet aanwezig.

De bovenstroomse aansluiting van de Oude Geul op de Geul is geblokkeerd met een dam. Deze kent een zodanige hoogte dat de weide tussen de Rijksweg en de Gulperberg vanaf T=100 inundeert. De benedenstroomse aansluiting op de Geul is eveneens dichtgestort,

maar inundeert op hetzelfde moment als de aangrenzende weide. De inundatiefrequentie hier ligt in de orde van grootte van $T=5$ tot $T=10$. Beide weides behoren tot het inundatiegebied van de Geul zoals gedefinieerd in de legger.

Figuur 1: Globaal tracé van de te reconstrueren Oude Geul (donkerblauwe lijn).

1.3 Beschrijving van de waterstaatswerken (gewenste situatie)

1.3.1 Voorgenomen wijziging

In het kader van de klimaatopgave voor de Geul is besloten de Oude Geul terug aan te sluiten op het watersysteem van de beek. Dit gebeurt op zodanige wijze dat de Oude Geul passeerbaar wordt voor vissen en daarmee bijdraagt aan de uitbreiding van aquatische levensgemeenschappen in het Geuldal. Hiervoor wordt een nieuwe duiker aangelegd onder de N278, nabij de komgrens van Gulpen.

Aan de bovenstroomse zijde van de Oude Geul wordt een inlaatconstructie gemaakt voor de doorvoer van 130 l/sec uit de Geul (op basis van de zomergemiddelde afvoer van de Geul). Dit debiet is zodanig gekozen, dat de Geul ruim voldoende afvoer behoudt ten behoeve van de doelstellingen van het Natura2000-gebied Geuldal. Komt de afvoer onder het zomergemiddelde, dan valt de Oude Geul gedeeltelijk droog. Om te voorkomen dat de vispopulatie in de Oude Geul hier nadelige effecten van ondervindt, wordt een aantal verdiepte plekken aangelegd waar de vissen zich kunnen terugtrekken in afwachting van herstel van de afvoer.

Het basisprofiel van de Oude Geul heeft een waterkolom van 30 centimeter en een bodembreedte van één meter. De onderwatertaluds worden aangelegd met een 1:1 helling. Boven water hebben de oevertaluds een hellingshoek naar rato van de beschikbare ruimte. Daarbij ontstaan taluds met een helling tussen 1:1 waar onvoldoende ruimte is, en 1:4 waar voldoende ruimte is. De taluds bij de voordes hebben een helling van 1:5, geschikt voor landbouwvoertuigen. Daarnaast is rekening gehouden met een beheerstrook van drie meter aan de noord- en oostzijde van de Oude Geul.

Tussen de instroom van de Oude Geul en de N278 kan de Oude Geul over grote lengte de originele bedding volgen, die daarvoor op diepte wordt gebracht. Tussen de voet van de Gulperberg en de uitstroom wordt een nieuwe bedding gegraven voor de Oude Geul. Ter plekke van de N278 wordt een duiker (diameter 1 meter) aangelegd met een overdiepte van 20 centimeter ten opzichte van de beekbodem, zodat zich in de duiker een waterbodem kan vormen. De al aanwezige dassentunnel blijft gehandhaafd en blijft functioneren als verbinding voor de Das.

Achter het voetbalterrein heeft in de voormalige Geulbedding veenvorming plaats gevonden. In verband met de potentiële natuurwaarden die daarmee samenhangen, is ervoor gekozen de nieuwe bedding naast de oude te graven. De scheiding tussen beide beddingen wordt met een laag trisoplast afgewerkt met daarop een 30cm dikke laag vette klei, zodat voorkomen wordt dat het veen gedraineerd wordt door de bedding van de Oude Geul.

De instroom van de Oude Geul vanuit de Geul is voorzien van een inlaat die bestaat uit een prefab kokerelement met een interne maat van 2 x 1 meter. Deze wordt verdiept (50 cm) aangebracht, zodat zich in de koker een waterbodem kan vormen. Het drempelniveau van de instroom wordt bepaald door het niveau van de vloer van Ardenner gres direct achter de instroomopening. Aan beide zijden is de opening afgewerkt met stapelwerk van Ardenner gres. Omdat de instroomopening in de buitenbocht van de Geul ligt, is deze aan de voet afgewerkt met stortsteen om uitspoeling van de bodem te voorkomen.

De hoogte van de kade van de Geul ter plekke van het instroompunt van de Oude Geul blijft ongewijzigd. Tussen het uiteinde van het stapelwerk en de N278 wordt de kade gedeeltelijk verlaagd tot 92,55 meter +NAP, zodat het inundatieveld aan de voet van de Gulperberg vanaf een T=25 actief meedoet in de waterberging van de Geul. De duiker onder de N278 fungeert als leegloop voor het inundatiegebied.

De dam in de huidige bedding van de Oude Geul tussen hoeve De Bek en de Rijksweg wordt verwijderd en vervangen door een verharde voorde. Het hier eveneens aanwezige struinpad wordt met enkele goed geplaatste blokken Ardenner gres over de Oude Geul geleid. Daar waar de Oude Geul de weide aan de voet van de Gulperberg opsplijst vanwege de kruising met de N278, wordt eveneens een verharde voorde aangelegd. Verder wordt de leegloop van de bestaande drainagegreppel in de weide ingekort en geïntegreerd in het herstelde talud van de Oude Geul.

Aan de uitstroomzijde van de Oude Geul wordt in overleg met de ecoloog een aantal stortstenen zodanig geplaatst dat een lokstroom ontstaat voor vis. Aanvullend wordt specifiek voor de Das een stam van de als gevolg van het project verwijderde bomen met een zo groot mogelijke stamdiameter als 'brug' over de herstelde Oude Geul gelegd aan de voet van de Gulperberg, daar waar de dassenwissel het beektracé kruist.

Het grootste deel van de vrijkomende grond uit de Oude Geul moet worden afgevoerd. Een klein deel wordt verwerkt tegen de steile taluds van het natuurtransferium, waardoor de overgang tussen natuurtransferium en Gulperberg vloeiender wordt.

Als landschappelijke inbedding van de Oude Geul, en ter compensatie van de te verwijderen beplanting, worden verspreid beekbegeleidende beplantingen aangebracht. Dit gebeurt zodanig dat de beekbedding zelf bereikbaar blijft voor onderhoud door het waterschap.

Verder worden diverse rasters hersteld. Op de oevers wordt verder uitgegaan van spontane ontwikkeling van een kruidenrijke oever- en graslandvegetatie.

1.3.2 Wijze van uitvoering

De projectplanning is erop gericht, dat na de zomer van 2019 begonnen wordt met de werkzaamheden. Naast het doorlopen van de verschillende procedures dient voorafgaand aan de start van het werk een aantal voorbereidende ingrepen uitgevoerd te worden op basis van het opgestelde ecologisch werkplan. Deze werkzaamheden vormen daarom geen onderdeel van de aanbesteding voor de Oude Geul en houden globaal in:

- Uitvoeren ecologische schouw te rooien, te knotten en af te zetten beplantingen aan einde broedseizoen 2019.
- Uitvoeren kapwerkzaamheden en het knotten en doorvoeren van hakhoutbeheer bij te behouden wilgen en elzen langs de Oude Geul na broedseizoen 2019.
- Tijdens broedseizoen 2019 wordt nagegaan of een jaarrond beschermde broedlocatie van de grote gele kwikstaart binnen het werkterrein ligt, en bosbeekjuffers voorkomen ter plekke van de aan te leggen instroom van de Oude Geul.
- In de zomerperiode 2019 wordt de aanwezige vegetatie binnen het werkterrein kort gemaaid en wordt een reptielenscherm geplaatst langs de bosrand. Met de plaatjesmethode worden aanwezige reptielen en amfibieën weggevangen en verplaatst naar een geschikte locatie buiten het werkterrein. Na eind juli, dan wel na het natuurwaardenvrij verklaren van het met reptielenschermen afgezet deel, worden stobben gerooid en kan de organische toplaag uit de bedding van de Oude Geul aan de voet van de Gulperberg verwijderd worden. Deze toplaag wordt tijdelijk in depot gesteld, zodat eventuele amfibieën kunnen ontsnappen.

Vervolgens starten vanaf september 2019 de eigenlijke werkzaamheden voor het herstel van de Oude Geul. De werkvolgorde, werkwijze en planning zijn ter keuze van de aannemer, maar dienen voor uitvoering ter goedkeuring aan opdrachtgever te worden voorgelegd. De aannemer is, samen met de opdrachtgever, verantwoordelijk voor de communicatie met de omgeving in de aanloop naar de uitvoering en tijdens het werk.

De Oude Geul wordt hersteld over een lengte van 960 meter, waarbij over circa 260 meter een geheel nieuwe beekbedding wordt gegraven in aansluiting op een nieuw aan te leggen duiker onder de N278. Daarnaast wordt over circa 180 meter ter hoogte van de voetbalvelden een nieuwe bedding aangelegd die min of meer naast de oude bedding ligt. Met deze laatste ingreep wordt de in de oude bedding ontwikkelde veenbodem ontzien en krijgen natuurwaarden hier de ruimte.

De duiker onder de N278 wordt aangelegd middels een zogenaamde gestuurde open front boring. De perskuip voor deze boring wordt aan de noordzijde van de weg aangelegd. Een reeds uitgevoerd proefsleufonderzoek heeft aangetoond dat de ter plekke aanwezige kabels

en leidingen in de berm van de N278 geen problemen opleveren voor de boring. Deze zijn allemaal hoog in het grondlichaam van de N278 aanwezig, ruim boven het boorniveau.

Om structuurbederf van de weides rondom de Oude Geul te voorkomen worden de graafwerkzaamheden uitgevoerd via het onderhoudspad van het Waterschap en, voor zover het onderhoudspad niet bruikbaar is, via een platenbaan. De aannemer dient middels een sonderingsplan aan te tonen dat structuurbederf van de ondergrond ter plekke van platenbaan voorkomen is. Na afloop van het werk wordt de voormalige platenbaan opnieuw ingezaaid met een weidemengsel.

Voorgeschreven in het bouwplaats-inrichtingsplan is de toepassing van rijplaten in het werk, voor zover het transport niet via het toekomstig onderhoudspad kan plaatsvinden. De aanleg van een tweetal gronddepots is ter keuze van de aannemer. Het betreft een depot met schone grond en een depot met vervuilde grond (zink). De locatie is buiten het plangebied en dient voor akkoord te worden voorgelegd aan opdrachtgever.

Bij de uitvoering zal worden voldaan aan de zorgplicht zoals beschreven in artikel 6.15 van het Waterbesluit en de artikelen 6.8 en 6.9 van de Waterregeling.

1.3.3 Te treffen voorzieningen

Structuurbederf van het grasland waarin de Oude Geul wordt hersteld/gegraven wordt voorkomen door toepassing van een baan van rijplaten vanaf de perceeltoegang aan de N278 tot het verste punt van de uit te voeren grondwerken verplicht te stellen. Dit geldt voor die terreindelen die niet via het onderhoudspad bereikbaar zijn.

De afvoer van de grond die vrijkomt uit de Oude Geul geschiedt in overleg met de aannemer. De beschikbare opties betreffen de beide perceeltoegangen aan de N278, naast de brug over de Geul, en het natuurtransferium aan de Oude Rijksweg, direct westelijk van het werkterrein. De uiteindelijke keuze vindt plaats in overleg met gemeente Gulpen-Wittern en de provincie Limburg. Maatregelen ten behoeve van de verkeersveiligheid, het schoonhouden van de rijweg en het voorkomen van schade worden in overleg en in afstemming met gemeente en provincie bepaald.

Het ecologisch werkprotocol en de inzet van de ecologisch deskundige daarbij zijn onderdeel van het werk. Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht uit de Wet natuurbescherming.

1.3.4 Financieel nadeel

Als gevolg van dit projectplan is geen financiële schade voorzien die uitvoering van het project in de weg staat. Indien een belanghebbende ten gevolge van dit besluit toch schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijs niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven en ten aanzien waarvan de vergoeding niet of niet voldoende anderszins is verzekerd, kan op grond van artikel 7.14 van de Waterwet een verzoek om schadevergoeding worden ingediend. Het verzoek om schadevergoeding bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de gevraagde schadevergoeding. Voor de wijze van indiening van een dergelijk verzoek en voor de procedure wordt verwezen naar de Verordening Nadeelcompensatie Waterschap Limburg. Op de hier bedoelde verzoeken om schadevergoeding is naast artikel 7.14 van de Waterwet ook de Verordening Nadeelcompensatie Waterschap Limburg van toepassing.

1.4 Beschikbaarheid gronden

De werkzaamheden met betrekking tot het herstel van de Oude Geul hebben wat betreft het werkterrein een relatie met de volgende kadastrale percelen uit sectie C van de kadastrale gemeente Gulpen:

- 3369 (talud natuurtransferium en helling Gulperberg)
- 3516 (Oude Geul achter voetbalterrein)
- 3562 (weide zuidelijk van Rijksweg)
- 3576 (Rijksweg N278)
- 3633 (helling Gulperberg)
- 3659 (weide zuidelijk van Rijksweg)
- 3660 (weide zuidelijk van Rijksweg)
- 3661 (teen grondlichaam Rijksweg)
- 3662 (weide noordelijk van Rijksweg)
- 3663 (teen grondlichaam Rijksweg)
- 3664 (weide noordelijk van Rijksweg)
- 3666 (helling Gulperberg)

Het grootste gedeelte van de Oude Geul is samen met de aanliggende weides in eigendom bij Stichting Limburgs Landschap. De aangrenzende graslandpercelen zijn door Stichting Limburgs Landschap verpacht. Zowel met eigenaar als pachter zijn afspraken gemaakt over de toegang tot beide weides en gedeeltelijk gebruik daarvan als werkterrein.

De weide aan de zijde van het natuurtransferium is in eigendom bij de gemeente Gulpen-Wittern, terwijl het talud en de aangrenzende helling van de Gulperberg eigendom is van Stichting Limburgs Landschap. Met beide partijen zijn afspraken gemaakt over de aanpassing van het talud. Ook zijn met Stichting Limburgs Landschap afspraken gemaakt over de aanleg van een korte lengte aan oevertalud binnen hun eigendom aan de voet van de Gulperberg.

De afspraken met betrekking tot het eigendom, beheer en onderhoud na uitvoering van de werkzaamheden zijn verwoord in het opgestelde eigendom, beheer en onderhoudsplan (EBO-plan).

1.5 Effecten van het plan

Het herstel van de Oude Geul als meestromende beekloop parallel aan de Geul heeft als resultaat dat het inundatiegebied aan de voet van de Gulperberg effectiever wordt ingezet bij piekafvoeren in de Geul. Ook bestaat zo een betere leegloop van het inundatiegebied die ertoe bijdraagt dat na het passeren van de piek de weides weer relatief snel betreden kunnen worden door het vee.

Het herstel van de Oude Geul tussen Gulpen en Wittern leidt ertoe dat naast de gefixeerde hoofdwatgang van de Geul een parallel mee stromende watgang ontstaat die een natuurlijke dynamiek kent en zo bijdraagt aan de ontwikkeling van landschappelijke en ecologische waarden ter plekke. Hiermee wordt tevens een deel van de Goudgroene Natuurzone ter plekke ingevuld.

Het landschappelijk beeld van het Geuldal wordt versterkt door de aanleg c.q. herstel van de Oude Geulmeander en de beekbegeleidende beplanting. Het herstel van de beekloop levert zo een positieve bijdrage aan de duurzame instandhouding van de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.

De agrarische gebruikskwaliteit van de weides in het inundatiegebied wijzigt in dat opzicht, dat in plaats van inundatie bij T=100 nu inundatie plaats kan vinden bij T=25, wat praktisch inhoudt dat de weide iets vaker voor korte tijd blank staat. Waar in de huidige situatie het water na inundatie slechts in beperkte mate terug kan stromen naar de Geul met overlast tot gevolg, is na uitvoering van het werk een optimale leegloop van het inundatiegebied aanwezig, zodat overlast door inundatie tot een minimum wordt beperkt.

1.6 Legger

Ingevolge artikel 5.1, eerste lid, van de Waterwet draagt de beheerder zorg voor de vaststelling van een legger. In de legger worden de ligging, vorm, afmeting en constructie waaraan waterstaatswerken moeten voldoen omschreven. Door de provincie is in de Waterverordening Limburg nader omschreven welke waterlopen in de legger vastgelegd dienen te worden en wanneer ontwerpgegevens moeten worden opgenomen.

Daarnaast schrijft artikel 78, tweede lid van Waterschapswet voor dat het waterschap dient te beschikken over een legger waarin de onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen zijn opgenomen. Beide wettelijke verplichtingen zijn door het waterschap in één legger geïntegreerd.

De legger bepaalt op grond van de Keur tot waar het regime van de Keur van toepassing is. De Keur bevat gebods- en verbodsbepalingen en biedt een grondslag voor algemene regels. Deze bepalingen zijn verschillend voor in de legger opgenomen primaire en secundaire oppervlaktewateren.

Naar aanleiding van het projectplan dient de legger te worden aangepast. Zo dient de Oude Geul als meanderende watergang aan de legger te worden toegevoegd.

Voor het wijzigen van de legger zal een separaat besluit worden opgesteld. De procedures worden op elkaar afgestemd omdat beide besluiten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. In verband met de helderheid naar de burger worden zowel het projectplan, als het besluit tot aanpassen van de legger, gezamenlijk ter inzage gelegd. Zo worden de belangrijkste gevolgen van de besluitvorming als een geheel in beeld gebracht. Het besluit tot de leggerwijziging en het besluit tot vaststelling van het projectplan worden gelijktijdig bekend gemaakt en treden daarna in werking.

1.7 Beheer en onderhoud

Waterschap Limburg is beheerder van de Oude Geul. Na uitvoering van de werkzaamheden voert Waterschap Limburg eveneens het beheer en onderhoud ervan uit. Het toekomstig beheer en onderhoud van de nieuwe inlaatconstructie en de nieuwe verbinding onder de N278 komen eveneens bij het waterschap. Een deel van het beheer van de vegetaties en de voordren zal overgedragen worden aan Stichting het Limburgs Landschap. In het opgestelde EBO-plan is de situatie van eigendom, beheer en onderhoud nader toegelicht.

1.8 Samenwerking

Het herstel van de Oude Geul is primair een project van Waterschap Limburg. In verband met de raakvlakken in het eigendom, wordt bij de planning en uitvoering van het werk samengewerkt met Provincie Limburg (N278), gemeente Gulpen-Wittem (natuurtransferium en aangrenzende weide) en Stichting Limburgs Landschap (weides rondom de Oude Geul).

Hoofdstuk 2 Verantwoording

2.1 Verantwoording op basis van wet- en regelgeving

2.1.1 Waterwet

Het werk dient bij te dragen aan de doelstellingen van de Waterwet. De toepassing van de Waterwet is gericht op:

- a. het voorkomen en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen (artikel 2.1 Waterwet).

De bijdrage van dit project bestaat uit:

a. overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

De in dit projectplan beschreven werkzaamheden dragen bij aan de waterberging in het stroomgebied van de Geul bovenstrooms de kern Valkenburg. Daarmee dragen ze tevens bij aan het beperken van de kans op wateroverlast in de kern Valkenburg aan de Geul.

b. chemische en ecologische kwaliteit

De ecologische kwaliteit van het Geuldal ter plekke wordt versterkt, doordat zich in en langs de Oude Geul natuurwaarden kunnen ontwikkelen. Ook ontstaan leefgebied voor doelsoorten en potenties voor habitattypen die binnen het aangrenzende Natura2000-gebied Geuldal beschermd zijn.

c. gevolgen maatschappelijke functies watersysteem

Het herstel van de Oude Geul levert een positieve bijdrage aan de instandhouding van de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en draagt zo bij aan de aantrekkingskracht van de gemeente Gulpen-Wittem als toeristische gemeente.

2.2 Verantwoording op basis van beleid

Uitvoering van het project “Aansluiten Oude Geulmeander Gulpen” vereist een vastgesteld projectplan Waterwet op grond van artikel 5.4 van de Waterwet.

Het herstel van de Oude Geul is tevens onderdeel van de in 2012 in opdracht van gemeente Gulpen-Wittem en Waterschap Roer en Overmaas, rechtsvoorganger van Waterschap Limburg, opgestelde gebiedsvisie Gulpen Oost - Watersysteem Geul.

Daarnaast kan het herstel en de aanleg van de Oude Geul worden gezien als een gedeeltelijke invulling van de provinciale ambities ten aanzien van de invulling van de Goudgroene Natuurzone ter plekke.

2.3 Verantwoording van de keuzen in het project

Ten behoeve van de uitvoering van het projectplan zijn onderstaande aspecten beoordeeld.

2.3.1 Planologische inpassing

Het plangebied voor het herstel van de Oude Geul en bijbehorende voorzieningen ligt planologisch gezien binnen de reikwijdte van het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Gulpen-Wittem. Het terrein kent de enkelbestemmingen Natuur, Water, Verkeer en Agrarisch met Waarden. Op grond van deze bestemmingen is een omgevingsvergunning noodzakelijk voor de uitvoering van het project. Deze vergunning is op 8 juli 2019 door de gemeente Gulpen-Wittem verleend.

Als onderdeel van de omgevingsvergunning is tevens de kapvergunning voor de ten behoeve van het herstel van de Oude Geul te rooien bomen verleend.

2.3.2 Bodem

Op basis van het bodemonderzoek uitgevoerd door Geonius Milieu in respectievelijk 2014 en 2016 zijn de volgende conclusies te trekken:

- Ter plekke van de uit te diepen beekbedding geldt dat de bodem uit het westelijk deel niet toepasbaar is, niet op waterbodembodem, noch op landbodembodem. De overige delen van de uit te diepen beekbodembodem leveren bodemmateriaal dat voldoet aan kwaliteitsklasse B, dat echter niet toepasbaar is als landbodembodem.
- Ter plekken van de nieuw te graven delen van de Oude Geul is de conclusie dat op een deel van het te ontgraven traject uitgeteerd moet worden van een sterk verontreinigde bodem waar maatregelen getroffen moeten worden behorende bij veiligheidsklasse 1T (bepalende stof is zink). Voor werkzaamheden op de overige trajectdelen kan volstaan worden met de maatregelen uit het basispakket.

Ten tijde van het uitvoeren van beide genoemde bodemonderzoeken in 2014 en 2016 was nog geen sprake van de zogenaamde PFAS-problematiek. Gelet op het in 2019 vastgestelde tijdelijk handelingskader is de grond alsnog onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Het opgestelde rapport naar aanleiding van het hiertoe uitgevoerde waterbodemonderzoek is als bijlage bij dit projectplan gevoegd.

2.3.3 Archeologie

In 2017 is door Geonius Archeologie een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd, aangevuld met een verkennende vorm van IVO-O. De aanbevelingen uit de rapportage zijn de volgende:

- Op grond van de resultaten uit het onderzoek blijkt dat een kans bestaat op het voorkomen van een bijzondere dataset. Aangezien dit niet zeker is en deze alleen middels intensief onderzoek is op te sporen wordt archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen in de vorm van een IVO-P variant archeologische begeleiding.
- Gezien de beperkte ingreep, de lage gespecificeerde verwachting op het voorkomen van archeologische vindplaatsen, en met een niet nader te bepalen kans op het aantreffen van een bijzondere dataset wordt aanbevolen om de begeleiding in de vorm van een extensieve archeologische begeleiding uit te voeren.
- Voor het uitvoeren van de begeleiding dient een Programma van Eisen te worden opgesteld.

- Bij het aantreffen van archeologische waarden dient te allen tijden melding gemaakt te worden conform artikel 5.10 uit de Erfgoedwet.

2.3.4 Kabels en leidingen

Ter plekke van de geplande duiker onder de Rijksweg (N278) is in 2018 een proefsleuf gegraven ten behoeve van het traceren en inmeten van de ligging van de aanwezige kabels en leidingen. Deze blijken allemaal hoog genoeg in het grondlichaam van de Rijksweg te liggen. Voor de aanleg van de duiker hoeven zodoende geen speciale maatregelen te worden getroffen.

Ter plekke van de dam in de Oude Geul tussen hoeve De Bek en de N278 ligt een niet meer gebruikte datakabel van de KPN. Over het verwijderen van deze kabel ter plekke van de dam vindt nader overleg plaats voorafgaand aan de uitvoering.

2.3.5 Explosieven

In overleg met de gemeente Gulpen-Wittem wordt nader bepaald of onderzoek naar de eventuele aanwezigheid van Niet Gesprongen Explosieven (NGE) in het werkgebied noodzakelijk is. Eventueel detecteren en benaderen van NGE zal indien mogelijk worden gecombineerd met de voorgenomen graafwerkzaamheden.

2.3.6 Milieu effect rapportage

Een MER-beoordeling is niet nodig, omdat geen primaire waterkeringen worden gerealiseerd, geen significant effect op Natura2000-gebied ontstaat, noch de provinciale milieuverordening in het geding is.

2.3.7 QuickScan flora en fauna.

Eind 2016 is het verkennend natuurwaardenonderzoek uit 2014 door bureau Verbeek geactualiseerd en aangevuld tot het huidige projectgebied. In dat onderzoek is niet alleen getoetst aan H3 soorten uit de Wet natuurbescherming, maar ook aan H2 Natura2000-gebieden en H4 houtopstanden. Daarnaast is het gemeentelijk en provinciaal beleid aangaande natuurbescherming beschouwd. De volgende conclusies zijn daarbij getrokken:

Wet natuurbescherming - H2 Natura2000-gebieden

De Geul behoort inclusief de directe oevers tot het Natura2000-gebied Geuldal. Het habitatype H6430 - ruigten en zomen komt voor op de oevers van de Geul in de omgeving van het projectgebied. Gezien het intensieve gebruik van de weides in het projectgebied valt het habitatype niet te verwachten binnen het werkterrein. Graafwerkzaamheden vinden overigens plaats via een tijdelijke platenbaan om structuurbederf van de bodem te voorkomen. Te handhaven graslandvegetaties blijven zo gespaard.

In de Geul komt de Beekdonderpad voor en mogelijk ook de Beekprik. Het enige te verwachten directe effect van het aantakken van de Oude Geul op de bestaande rechte Geulloop is een vermindering van de waterdoorvoer. De Oude Geul is zo gedimensioneerd, dat de bestaande Geul het hele jaar door voldoende water voert om als leefgebied van Beekdonderpad en Beekprik te blijven fungeren. Bij een zomergemiddelde afvoer in de Geul wordt 130 l/sec afgeleid via de Oude Geul. Bij het voetbalterrein van Gulpen komt dit water weer in de Geul terecht.

Indien de waterafvoer in de Geul het minimumniveau bereikt, dan valt de Oude Geul deels droog en blijft al het water via de Geul stromen om hier de condities van de beschermde vissoorten optimaal te houden.

Wet natuurbescherming - H3 soorten

Uit het verkennend natuurwaardenonderzoek is naar voren gekomen dat met een aantal (streng) beschermde soorten rekening gehouden dient te worden in het projectgebied. Van een noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is geen sprake. Wel dient voldaan te worden aan de zorgplicht uit de Wet natuurbescherming. Daartoe is een ecologische werkplan opgesteld.

De Oude Geul is na aanleg optrekbaar voor vissen. De instroom van de Oude Geul is zo vorm gegeven, dat bij een minimale afvoer in de Geul al het water door de Geul geleid wordt ten voordele van de doelsoorten uit het Natura2000-gebied. De Oude Geul valt dan deels droog. Om problemen met vissen in de Oude Geul te voorkomen worden bij aanleg enkele diepere delen uitgegraven, waar de vis zich kan terugtrekken tot het moment dat het waterpeil in de Geul weer hoog genoeg is en de Oude Geul weer zal stromen.

De Das gebruikt een vaste wissel tussen de helling van de Gulperberg en de dassentunnel onder de Rijksweg. De dassentunnel blijft gehandhaafd en blijft bereikbaar en passeerbaar voor de Das. De wissel daarentegen wordt onderbroken bij herstel van de Oude Geul. Speciaal hiervoor wordt een dikke stam van de gezaagde bomen als 'brug' benut. Daarmee behoudt de Das de mogelijkheid om de originele wissel te gebruiken. Overigens is de dassentunnel ook zonder de beek over te steken bereikbaar via de nieuwe oevers.

Wet natuurbescherming - H4 houtopstanden

Voor een deel van de te rooien houtopstanden binnen het werkterrein is een melding van het voornemen tot rooien noodzakelijk. Herplant is voorzien als beekbegeleidende beplanting langs de Oude Geul.

2.4 Benodigde vergunningen en meldingen

Om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren zijn de onderstaande vergunningen en meldingen nodig.

2.4.1 Omgevingsvergunning

De voorgenomen werkzaamheden liggen binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Gulpen-Wittem buitengebied". Voor de uit te voeren werken is als gevolg van dit bestemmingsplan een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht nodig voor het herstel en de aanleg van de Oude Geul als watergang en de uitvoering van bijkomende werken. Deze is inmiddels door de gemeente Gulpen-Wittem verleend.

Onderdeel van de vergunningaanvraag bij de gemeente is tevens de toetsing aan de provinciale omgevingsverordening ten aanzien van de uitvoering van werkzaamheden binnen de Goudgroene Natuurzone, de Bronsgroene Landschapszone en het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.

2.4.2 Wet natuurbescherming

Het aanvragen van een ontheffing als gevolg van overtreding van verboden uit H2 en H3 van de Wet natuurbescherming is niet van toepassing, omdat voldaan kan worden aan de zorgplicht door te werken op basis van een ecologisch werkplan. Voor het rooien van bomen wordt een kapmelding in het kader van H4 van de Wet natuurbescherming gedaan.

2.4.2.1 Programma Aanpak Stikstof

Volgens de Wet natuurbescherming is een vergunning nodig voor activiteiten die kunnen leiden tot schade aan Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofdepositie (uitstoot en neerslag van stikstof). Om de stikstofdepositie in de natuur terug te dringen introduceerde de overheid in 2015 het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Door een uitspraak van de Raad van State in 2019 dient de stikstofdepositie als gevolg van de uitvoering van projecten te worden bepaald om vergunning voor de uitvoering van het project te verkrijgen. Hiervoor dient een zogenaamde Aeries-berekening te worden toegepast. Met deze Aeries-berekening wordt de uitstoot van stikstof en de depositie daarvan op Natura 2000-gebieden berekend. Middels een zgn. voortoets is alsnog een natuurvergunning te krijgen als wordt aangetoond dat de extra stikstofdepositie die een project veroorzaakt de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet aantast.

Voor dit project is een berekening gemaakt met de geactualiseerde Aeries-calculator (zie bijlage 13). Het waterschap kiest ervoor de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren met voertuigen en werktuigen uit de schoonste klasse. Dit betekent, dat zoveel mogelijk gewerkt wordt met voertuigen vanaf euroklasse VI (voertuigen van 2013 of jonger) en mobiele werktuigen met stageklasse IV (werktuigen van 2014 of jonger). Op het moment dat de drempelwaarde voor stikstof verandert, kan dat leiden tot andere keuzes in overleg met de provincie. Ondanks de inzet van relatief schone voertuigen en machines hebben de werkzaamheden in het kader van dit project een tijdelijk zeer beperkte toename van de stikstofdepositie van maximaal 0,78 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebied Geuldal, maximaal 0,01 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebied Kunderberg en maximaal 0,08 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebied Geleenbeekdal tot gevolg.

Omdat de depositie groter is dan 0,00 mol/ha/jaar dient een voortoets te worden uitgevoerd. De voortoets is bedoeld om te beoordelen of de project gerelateerde stikstofdepositie leidt tot significant negatieve effecten op de ecologische instandhoudingsdoelen voor genoemde Natura 2000-gebieden. De voortoets die is uitgevoerd in het kader van het voorliggende project is opgenomen in bijlage 13. Geconcludeerd wordt, dat de project gerelateerde stikstofbijdrage zo klein is dat deze geen hanteerbare eenheid vormt om effecten op habitattypen te meten. De kleine toevoeging van stikstof per ha kan op termijn geen aantoonbaar effect hebben in de mate van verzuring en vermesting in een gebied (ook niet in cumulatie met vergelijkbare waarden) en zorgt met zekerheid niet voor een dalende lijn in kwaliteit in vergelijking met de begintoestand van de referentiedatum. Alhoewel in genoemde Natura 2000-gebieden sprake is van een overbelaste stikstofsituatie kan het risico worden uitgesloten, dat de kwaliteit van de beschermde habitattypen significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de tijdelijke extra atmosferische stikstofdepositie als gevolg van dit project.

Het waterschap treedt in overleg met het bevoegd gezag, zijnde de provincie Limburg, om de resultaten van de Aeries-berekening en de conclusie in de voortoets te bespreken. Op dit

moment loopt de discussie met provincie Limburg of er sprake is van een vergunningplicht. Wij verwachten hierover eind 2019/begin 2020 uitsluitel.

2.4.3 Provincie Limburg

De N278 is in eigendom, beheer en onderhoud bij de Provincie Limburg. Voor de nieuwe duikerverbinding onder de N278 dient een vergunning bij de provincie te worden aangevraagd.

2.4.4 Besluit bodemkwaliteit

Voor het toepassen van de vrijkomende grond zal tijdens de uitvoering een melding worden gedaan bij het centrale meldpunt bodemkwaliteit (BBK).

2.4.5 Besluit lozen buiten inrichtingen

In verband met het werken in de Oude Geul zal te zijner tijd een melding op grond van het Besluit lozen buiten inrichtingen (BLBI) worden gedaan bij Waterschap Limburg.

2.5 Communicatie

Het herstel van de Oude Geul is als ambitie in 2012 in de integrale visie op de gebiedsontwikkeling Gulpen Oost - Watersysteem Geul opgenomen. Deze gebiedsvisie is in samenspraak tussen gemeente Gulpen-Wittern en voornalig Waterschap Roer en Overmaas tot stand gekomen. Daarbij heeft tevens overleg plaatsgevonden met Provincie Limburg en met Stichting Limburgs Landschap als eigenaar van de gronden in het Geuldal. De gebiedsvisie is in 2013 gepresenteerd aan pers en publiek.

In navolgende jaren heeft het Waterschap overleg gevoerd met Stichting Limburgs Landschap en de pachter van de aangrenzende gronden met betrekking tot het verwerven van beheerstroken langs de Geul en het pachtvrij maken van de terreindelen van de Oude Geul. De verwerving van gronden en de aanpassing van gebruiksrechten is afgerond in 2016.

De gemeente Gulpen-Wittern staat positief tegenover het herstel van de Oude Geul als onderdeel van de opwaardering van de oostelijke entree van Gulpen. Zij heeft dit standpunt de afgelopen jaren meermaals zowel ambtelijk en bestuurlijk met het Waterschap gedeeld. Voorafgaande aan de uitvoering van de werkzaamheden worden de omwonenden schriftelijk geïnformeerd over de geplande activiteiten. Mijlpalen in het project worden gepubliceerd op de website van Waterschap Limburg.

Hoofdstuk 3 Rechtsbescherming

Projectplan

Dit projectplan is voorbereid overeenkomstig de procedure zoals opgenomen in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (uniforme openbare voorbereidingsprocedure).

Het definitieve projectplan wordt zes weken ter inzage gelegd. Ingevolge de Awb kan door belanghebbenden, binnen zes weken na bekendmaking van het bestreden besluit, schriftelijk beroep worden ingesteld bij Rechtbank Limburg, Sector Bestuursrecht, Postbus 950, 6040 AZ Roermond.

Het ontwerpprojectplan met bijbehorende ontwerpbesluit tot wijziging van de legger heeft van 19 juli 2019 tot en met 29 augustus 2019 ter inzage gelegen met gelegenheid voor het indienen van zienswijzen. Er zijn in deze periode geen zienswijzen ingediend. Het ontwerpprojectplan behoeft daarmee dan ook geen aanpassing.

Naast het beroep bestaat de mogelijkheid om, een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening in te dienen bij de Voorzieningenrechter Rechtbank Limburg, Postbus 950, 6040 AZ Roermond. U kunt ook digitaal beroep of voorlopige voorzieningen instellen bij de genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht.aspx>.

Alleen belanghebbenden die tijdig over het ontwerpbesluit een zienswijze naar voren hebben gebracht, of belanghebbenden die niet kan worden verweten geen zienswijze over het ontwerpbesluit te hebben ingediend, kunnen tegen het besluit tot vaststelling van het projectplan beroep instellen.

Legger

De Oude Geul staat op de legger van Waterschap Limburg. Naar aanleiding van dit projectplan dient de legger van het Waterschap Limburg te worden aangepast. Hiervoor is separaat een wijzigingsbesluit opgesteld. In verband met de helderheid naar de burger worden zowel het projectplan, als het besluit tot aanpassen van de legger, gezamenlijk ter inzage gelegd. Zo worden de belangrijkste gevolgen van de besluitvorming als een geheel in beeld gebracht. De daadwerkelijke aanpassing van de legger zal plaatsvinden na uitvoering van de werkzaamheden.

Ondanks de relatie tussen deze 2 besluiten moeten er tegen beide besluiten aparte beroepen worden ingediend omdat de besluiten betrekking hebben op verschillende aspecten en zijn gebaseerd op verschillende regelgeving of artikelen.

Crisis- en herstelwet

Op grond van bijlage 1, categorie 7.3 van de Crisis- en herstelwet vallen projecten waarvoor een projectplan Waterwet opgesteld is (conform artikel 5.4 Waterwet) onder de Crisis- en herstelwet. Deze wet versnelt de (vergunning)procedures, maar handhaaft de noodzakelijke waarborgen voor zorgvuldige besluitvorming. Gevolgen zijn onder meer:

- lagere overheden kunnen niet procederen tegen besluiten genomen onder de Crisis- en

herstelwet;

- snellere procedure: indien beroep wordt ingesteld moet de rechtbank binnen een halfjaar een uitspraak doen;
- passeren van gebreken;
- geen mogelijkheid tot het indienen van een pro forma beroepschrift.

Contactpersoon uitvoering

Wil Coenen treedt op als projectleider vanuit Waterschap Limburg.

Hoofdstuk 4 Bijlagen

Bijlage 1	Overzichtskaart locatie plangebied
Bijlage 2	Kadastrale kaart locatie plangebied
Bijlage 3	Inrichtingskaart
Bijlage 4	Overzicht ligging dwarsprofielen
Bijlage 5	Dwarsprofielen
Bijlage 6	EBO-plan
Bijlage 7	Bodemonderzoek 2016 (Geonius Milieu)
Bijlage 8	Bodemonderzoek 2016 (Geonius Milieu)
Bijlage 9	Archeologie IVO-O (Geonius Archeologie)
Bijlage 10	Geactualiseerd verkennend natuurwaardenonderzoek 2014 (Bureau Verbeek)
Bijlage 11	Onderzoek Omgevingsvergunning
Bijlage 12	Verkennend waterbodemonderzoek, incl. Pfas, 2019 (Geonius Milieu)
Bijlage 13	Voortoets project Herstel Oude Geularm Gulpen, december 2019 (Geonius)